

РІШЕННЯ

7 травня 2024 року
Протокол № 192

Комітет з питань інтеграції України до Європейського Союзу, розглянувши на своєму засіданні звернення Голови правління акціонерного товариства «Національна суспільна телерадіокомпанія України» Миколи Чернотицького від 30.04.2024 за № 04.1-13/1334 з приводу атак на незалежне Суспільне мовлення та спроб підриву європейської інтеграції України, у рамках міжнародно-правових зобов'язань України та обраного курсу щодо набуття повноправного членства України в ЄС відзначає таке.

Свобода вираження поглядів та право на пошук і отримання інформації є невід'ємною умовою функціонування істинної демократії. ЗМІ є найважливішим інструментом свободи вираження поглядів у публічній сфері, що дозволяє людям реалізувати своє право на пошук і отримання інформації. Суспільні ЗМІ відіграють особливу роль з точки зору реалізації цього права та надання різноманітного та високоякісного контенту, сприяючи зміцненню демократії та соціальної згуртованості, а також розвитку міжкультурного діалогу та взаєморозумінню (*Рекомендація CM/Rec(2012)1 Комітету міністрів країн – членам Ради Європи щодо управління суспільними засобами масової інформації*).

При цьому, зобов'язання України забезпечити утворення незалежного суспільного мовника, який би відповідав європейським стандартам, передбачено у Резолюції РЄ 1466 (2005)) 2005 року, в якій зазначено, що стосовно покращення умов для функціонування плюралістичної демократії в країні, Парламентська Асамблея закликає органи влади України перетворити державні телерадіокомпанії в канали суспільного мовлення гідно з відповідними стандартами Ради Європи (п. 12.4 Резолюції).

Також відповідно до частини 1 статті 10 Європейської конвенції з прав людини, яку ратифікували всі держави-члени ЄС та Україна в рамках членства в РЄ, кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів.

Водночас Угода про асоціацію між Україною та ЄС не містить конкретних положень щодо функціонування суспільного мовника, проте містить загальні принципи стосовно забезпечення поваги до демократичних принципів, прав людини та основоположних свобод, зокрема свободи вираження поглядів, під які підпадає функціонування та завдання суспільного медіа.

На основі цих принципів засновано ЄС, будуються відносини між Україною та ЄС, а також оцінюється стан дотримання таких принципів у контексті політичних критеріїв для країн-кандидатів, які хочуть вступити до ЄС.

Так, відповідно до статті 2 Договору про ЄС Союз засновано на цінностях поваги до людської гідності, свободи, демократії, рівності, верховенства права та поваги до прав людини, зокрема осіб, що належать до меншин. Ці цінності є спільними для всіх держав-членів у суспільстві, де панує плюралізм, недискримінація, толерантність, правосуддя, солідарність та рівність жінок і чоловіків.

У Європейському Союзі свобода та плюралізм медіа закріплені в Хартії основоположних прав ЄС, Протоколі № 29 до Договору про функціонування ЄС та Договору про ЄС, а також у нещодавно прийнятому Регламенті (ЄС) 2024/1083 Європейського Парламенту та Ради від 11 квітня 2024 р., що встановлює загальні рамки для медіа-послуг на внутрішньому ринку та вносить зміни до Директиви 2010/13/ЄС (далі - Європейський закон про свободу ЗМІ), який набуде чинності 05 липня 2024 р.

Частина 2 статті 11 Хартії містить два окремі, але взаємопов'язані інститути – свободу ЗМІ та плюралізм ЗМІ. Свобода ЗМІ безпосередньо випливає зі свободи вираження поглядів і може розглядатися як право. Її суть полягає в захисті ЗМІ як інституцій, що поширюють інформацію та ідеї, і як такі, що беруть участь у здоровому функціонуванні демократії.

У Протоколі № 29 до Договору про функціонування ЄС та Договору про ЄС йдеться про плюралізм ЗМІ, конкретно зазначаючи, що «система суспільного мовлення в країнах-членах безпосередньо пов'язана з демократичними, соціальними та культурними потребами кожного суспільства та з необхідністю збереження плюралізму ЗМІ».

Також відповідно до Протоколу № 29 держави-члени погодилися, що положення Договорів не шкодять повноваженням держав-членів забезпечувати фінансування служб громадського мовлення тією мірою, якою таке фінансування надається організаціям мовлення для надання цієї громадської послуги, що покладена, визначена та зорганізована кожною державою-членом, і тією мірою, якою таке фінансування не впливає на умови торгівлі і конкуренції в Союзі настільки, що суперечить спільному інтересу, водночас беручи до уваги реалізацію завдання цієї громадської послуги.

Європейський закон про свободу ЗМІ передбачає, що провайдери суспільних медіа відіграють особливу роль на внутрішньому ринку медіа-послуг, зокрема у дотриманні фундаментального права на свободу вираження поглядів та інформації, надаючи людям можливість шукати та отримувати різноманітну інформацію, а також у просуванні цінностей демократії, культурного розмаїття та соціальної згуртованості.

Відповідно до статті 5 Європейського закону про свободу ЗМІ держави-члени повинні забезпечити, щоб провайдери суспільних медіа були редакційно та функціонально незалежними і неупереджено надавали різноманітну інформацію та думки своїй аудиторії відповідно до своїх повноважень щодо

надання суспільних послуг, визначених на національному рівні відповідно до Протоколу № 29. Процедури фінансування повинні гарантувати, що постачальники суспільних медіа мають адекватні, стійкі та передбачувані фінансові ресурси, що відповідають виконанню та спроможності розвиватися в межах їх обов'язків. Ці фінансові ресурси повинні бути такими, щоб гарантувати редакційну незалежність провайдерів суспільних медіа.

Європейська Комісія у своєму Звіті про прогрес України в рамках Пакету розширення Європейського Союзу 2023 року від 8 листопада 2023 року в частині оцінки дотримання в Україні фундаментальних прав людини щодо «Свободи вираження поглядів» зазначила, що *«З 2017 року в Україні працює незалежний суспільний мовник «Суспільне», який має три телеканали і три радіоканали, регіональні мережі та платформу цифрового мовлення. «Суспільне» дотримується стандартів незалежної журналістики, має найвищі рейтинги довіри серед радіо- і телеканалів, вважається політично нейтральним і таким, що не зазнає політичного впливу. Його редакційні стандарти закріплені в Редакційному статуті, за дотриманням якого стежать два органи: Редакційна рада та Наглядова рада Суспільного. Стандарти мовника закріплені в Статуті та Етичному кодексі, які контролюються Наглядовою радою і мають забезпечувати чітке розмежування між стандартами якості та щоденними редакційними та управлінськими рішеннями. Важливим фактором, що впливає на діяльність «Суспільного», є його фінансування, яке надходить із трьох джерел: державного бюджету, доходів від реклами та донорських коштів. Основним джерелом фінансування є державний бюджет, і його розмір поки що не досягнув передбаченої законом суми.»*

Так, у 2014 році було прийнято Закон України «Про Суспільне телебачення і радіомовлення України», у редакції 2022 році – Закон України «Про суспільні медіа України», і лише після тривалої реорганізації з державних на суспільного мовника 19 січня 2017 року було зареєстровано акціонерне товариство «Національна суспільна телерадіокомпанія України» як юридичну особу.

Відповідно до частини третьої статті 14 цього Закону держава забезпечує належне фінансування акціонерного товариства «Національна суспільна телерадіокомпанія України» (НСТУ), яке передбачається окремим рядком у Державному бюджеті України та становить не менше 0,2 відсотка видатків загального фонду Державного бюджету України за попередній рік.

Враховуючи, що Україна обрала курс на повноправне членство в ЄС, і те, що наша держава перебуває зараз на етапі офіційного початку переговорів з ЄС про вступ, а також те, що переговорний процес відкривається і закривається саме оцінкою дотримання фундаментальних прав людини, в тому числі свободи вираження поглядів, для України є важливим подальше забезпечення дотримання прав як на законодавчому рівні, так і при реалізації вже прийнятого законодавства, та не підірвати репутацію України як демократичної країни перед міжнародною спільнотою.

З огляду на зазначене вище та наголошуючи на необхідності дотримання міжнародно-правових зобов'язань України і курсу щодо набуття повноправного

членства в ЄС, визначеного Україною як пріоритетного, у контексті функціонування незалежного суспільного мовника, Комітет з питань інтеграції України до ЄС **ВИРІШИВ**:

1. Погодитися щодо важливості забезпечення державою належного функціонування незалежного суспільного мовлення в демократичній країні, в тому числі шляхом належного його фінансування.

2. Наголосити щодо неприпустимості будь-яких дій, що можуть підірвати діяльність та незалежність суспільного мовлення, зокрема «КДБ-істських» практик тиску на незалежні медіа.

3. Звернути увагу всіх ЗМІ щодо необхідності дотримання єдиної національної інформаційної політики.

4. Рекомендувати Комітету з питань бюджету у разі надходження законодавчих ініціатив, що стосуватимуться фінансування незалежного суспільного мовника, враховувати міжнародні зобов'язання України наведені в мотивувальній частині цього рішення.

5. Рекомендувати Кабінету Міністрів України вжити відповідних заходів для забезпечення належного фінансування суспільного мовлення згідно з чинним законодавством.

6. Довести до відома народних депутатів України рішення Комітету з питань інтеграції України до ЄС для врахування в роботі та безумовного дотримання міжнародних зобов'язань України.

Голова Комітету

І. КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ

